

ВІДГУК
офіційного опонента
на дисертацію Перепелюкової Олени Василівни
на тему «Потенціал забезпечення ефективного просторового
економічного співробітництва в умовах децентралізації»,
подану на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук
за спеціальністю 08.00.05 – розвиток продуктивних сил і регіональна
економіка

Ознайомлення з дисертацією, авторефератом та опублікованими працями Перепелюкової Олени Василівни дає підстави для представлення розгорнутої характеристики основних результатів дисертаційного дослідження.

1. Актуальність теми дисертаційного дослідження та її зв'язок з
науковими програмами, планами, темами

Сучасний стан розвитку економіки України характеризується, з одного боку, активізацією євроінтеграційних процесів та модернізацією господарських механізмів, спрямованих на забезпечення інноваційно-інвестиційного розвитку, а з іншого, – низкою факторів, негативний вплив яких призводить до геополітичної та фінансово-економічної дестабілізації в країні, дисбалансу у просторовому розвитку територій, зниження економічної активності окремих адміністративно-територіальних одиниць. За таких умов виникає необхідність у формуванні потенціалу, ефективного функціонування якого забезпечить узгодженість соціальних та економічних завдань, вирішення яких спрямовані на стимулювання просторового економічного співробітництва регіонів. Це також потребує розробки відповідних методологічних і теоретико-методичних засад комплексного регулювання просторового економічного співробітництва регіонів в умовах структурних змін.

З огляду на вищезазначене, необхідність дослідження теоретичних засад і практичних положень щодо формування потенціалу забезпечення ефективного просторового економічного співробітництва обумовлюють своєчасність і науково-практичне значення дисертаційної роботи О.В. Перепелюкової.

Проведене дисертаційне дослідження відповідає сучасним напрямкам розвитку економічної науки та безпосередньо пов'язане з тематикою науково-дослідних робіт, що проводилися у:

- ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний університет імені академіка Юрія Бугая», у межах виконання тем: «Діагностування економічного розвитку регіональних економічних систем в умовах становлення нового регіоналізму» (номер державної реєстрації 0118U001590) авторкою на основі визначення стану просторового міжрегіонального співробітництва було запропоновано інституціональні заходи щодо активізації співробітництва між регіонами та на рівні територіальних громад, а також теми: «Підвищення ефективності структури економічних систем на різних рівнях функціонування» (номер державної реєстрації 0118U001589), в рамках якої дисертанткою досліджено та узагальнено світовий досвід просторового співробітництва в умовах децентралізації влади та обґрунтовано методологічні підходи щодо створення умов ефективного використання потенціалу регіонів у процесі співробітництва в питаннях різномасштабних економічних систем (акт впровадження 01/14770-а від 15.11.2019 р.);

- Науково-дослідному центрі індустріальних проблем розвитку НАН України, дослідження пов'язане з наступними темами:

а) «Теоретико-методологічне обґрунтування напрямів подолання структурної деформації промислового комплексу країни на основі його інноваційно-технологічної модернізації» (в рамках цільової програми наукових досліджень Відділення економіки НАН України «Траєкторія сталого розвитку України до 2030 року», номер державної реєстрації 0117U004252) – за результатами проведеного дослідження

дисертанткою на основі визначення просторового співробітництва регіонів було запропоновано організаційне забезпечення ефективного співробітництва в питаннях різномасштабних економічних систем;

б) «Стратегування економічної політики для України» (номер державної реєстрації 0116U006999), в межах якої дисертанткою на основі визначення інституційного забезпечення ефективного просторового економічного співробітництва в умовах децентралізації влади, обґрунтовано функціональну модель управління процесами просторового співробітництва в умовах посилення процесів децентралізації владних повноважень;

в) «Реконструкція аграрної сфери і розвитку сільських територій України» (номер державної реєстрації 0118U100123), в межах якої авторкою було проаналізовано стан розвитку економічного співробітництва на рівні територіальних громад (довідка № 03/1111.1 від 07.11.2019 р.).

Дисертаційне дослідження є завершеним та характеризується комплексністю підходів до розкриття ключових аспектів розвитку об'єкту дослідження, значну увагу приділено теоретико-методологічним та прикладним засадам просторового економічного співробітництва регіонів, розкрито особливості їх прояву в умовах децентралізації владних повноважень.

2. Ступінь обґрунтованості наукових досліджень, висновків і рекомендацій, їхня достовірність та наукова новизна

Наукові положення, висновки і практичні рекомендації, які наведені у дисертаційній роботі, є достатньо обґрунтованими і достовірними, вони базуються на фундаментальних положеннях сучасних економічних теорій, глибокому економіко-статистичному аналізу процесів структурного розвитку національної економіки.

Встановлено, що *теоретичною базою* дисертаційного дослідження є сучасні засади економічної теорії, наукові праці вітчизняних та зарубіжних учених із питань розвитку продуктивних сил і регіональної економіки.

Достовірність отриманих наукових результатів забезпечена застосуванням сучасних загальнонаукових і спеціальних методів дослідження. Під час дослідження дисертанткою було використано: історико-логічний підхід, діалектичний метод, метод аналізу та синтезу, метод групування, монографічний метод, метод абстрагування та формалізації, статистичний метод та економіко-математичне моделювання, метод узагальнень та системний підхід.

Інформаційною базою дослідження стали: Конституція України, закони України, укази Президента України, нормативно-правові акти Верховної Ради України та Кабінету Міністрів України, міжнародно-правові документи, аналітичні матеріали Міністерства розвитку економіки, сільського господарства та торгівлі, Міністерства розвитку громад та територій України, матеріали Державної служби статистики України, офіційні звіти органів державної та регіональної влади, дослідження вітчизняних та зарубіжних науковців. Для оброблення результатів дослідження використовувалися пакети прикладних програм PASW Statistics 24.0, MS Excel 2019, Vinsim 6.0, Statistica 12.0.

Достовірність отриманих наукових і практичних результатів дисертації О.В. Перепелюкової підтверджується апробацією та позитивною оцінкою її положень на міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях, публікаціями у фахових та інших виданнях, впровадженнями результатів дослідження у діяльність суб'єктів державного управління, господарську практику та навчальний процес.

Сукупність наведених обставин дозволяють стверджувати про достатню обґрунтованість положень та результатів дисертаційної роботи О.В. Перепелюкової.

До основних наукових результатів дослідження, отриманих особисто авторкою, слід віднести наступні.

У дисертаційній роботі вперше обґрунтовано концепцію формування потенціалу ефективного просторового співробітництва, механізм якого

включає в себе сукупність фінансово-економічних, інституційних, організаційних заходів цілеспрямованої дії суб'єктів управління щодо впливу на економічний розвиток регіонів, який сприятиме розвитку просторової співпраці, а також базується на сукупності загальних і спеціальних принципів, враховує закономірності та особливості інституціонального середовища, функціонування та інклюзивного розвитку регіонів з ідентифікацією ключових «точок росту» та напрямів просторової інтеграції (с. 224-233).

Авторкою вперше побудовано організаційно-економічний механізм просторового економічного співробітництва, ґрунтуючись на типологізації регіонів в секторально-демографічному розрізі, а також обґрунтовано теоретико-методологічні положення формування мережевих хабів регіонального розвитку. Сформований механізм сприятиме більш повному використанню переваг взаємозв'язку регіонів із типологічно-однорідними структурами складових потенціалу просторового співробітництва, в тому числі, залучення дотаційних, або слаборозвинених, регіонів, що сприятиме їх соціально-економічному розвитку та підвищенню рівня конкурентоспроможності (с. 300-309).

Важливе наукове значення мають розроблені авторкою теоретико-методологічні засади дослідження потенціалу забезпечення просторового економічного співробітництва, встановлено взаємозв'язок та взаємообумовленість основних дефініцій та понять, що дозволяє визначати тенденції, закономірності та перспективи розвитку просторового співробітництва з урахуванням характеристик інклюзії (с. 210-218).

У дисертації удосконалено критеріальний підхід та параметричні характеристики оцінювання впливу регіонального розвитку на інтеграційні процеси, реалізація якого адаптації авторкою запропоновано на основі адаптації математичного інструментарію впливу результуючої моделі імітаційного простору з використанням інструментів множинної регресії, кореляційного, кластерного, факторного аналізу, а також передбачає

застосування когнітивного моделювання в просторово-часовому вимірі (с. 274-284).

Заслуговує на увагу удосконалений методологічний базис просторового економічного співробітництва, який, на відміну від існуючої практики, передбачає групування принципів просторового співробітництва з урахуванням гіпотез та положень, які реалізуються на основі інституціонального, системного, територіального та поведінкового підходів; спрямований на забезпечення ефективного використання потенціалу регіональних систем та формування конкурентних переваг в економічному розвитку (с. 183-197).

Здобувачкою удосконалено економіко-аналітичний апарат оцінки просторового агломеративного розвитку регіонів в умовах інклюзивності з орієнтацією на інтенсифікацію інноваційно-інвестиційних процесів. Запропонований підхід, на відміну від існуючих, ґрунтується на виокремленні показників причинно-наслідкової типологізації, котрі передбачають розподіл за ознаками динаміки, структури, спрямованості функціонування економіки, рівня фінансування (с. 133-146).

Результатом досліджень є удосконалений науково-методичний підхід до економіко-математичного моделювання розвитку потенціалу регіонів, котрий відрізняється від існуючих оцінкою здатності до реалізації зовнішньоекономічної діяльності, інноваційно-інвестиційного розвитку та бюджетної спроможності на основі встановлення сили впливу екзогенних факторів та ендогенних можливостей регіональних економічних систем (с. 321-332).

У дисертаційній роботі набули подальшого розвитку класифікаційні ознаки просторового економічного співробітництва з виокремленням видів потенціалу, що дало змогу розглядати спосіб взаємодії та розвиток окремих складових продуктивних сил з урахуванням інклюзивної економіки та сприяє підвищенню конкурентоспроможності регіонів (с. 65-73).

Авторкою були розвинуті напрями інституціонального забезпечення ефективного залучення потенціалу регіонів на основі диференціації формальних і неформальних правил забезпечення регіонального розвитку. Запропонований підхід дозволяє встановити ключові сфери територіального впливу з урахуванням пріоритетних видів регіональної економічної діяльності (с. 74-84).

Новизною вирізняється підхід до управління територіальним економічним розвитком, котрий суттєво підвищує ефективність реалізації функцій місцевого самоврядування, зокрема, забезпечення якості обслуговування населення (с. 111-127).

Дістали подальшого розвитку напрями взаємоузгодженості територіального розвитку з урахуванням процесів децентралізації на основі збільшення повноважень органів місцевого самоврядування із залученням необхідних ресурсів для сталого інклюзивного розвитку на субнаціональному та субрегіональному рівнях, що сприятиме забезпеченню ефективного просторового співробітництва на основі підвищення конкурентоспроможності регіонів та активізації процесів міжрегіональної взаємодії (с. 256-265).

У роботі отримали подальший розвиток стратегічні домінанти просторового економічного співробітництва, які враховують структурні дисбаланси, обумовлені рівнем використання потенціалу регіонів та глобалізаційними тенденціями (с. 36-50).

Авторкою розвинуті прикладні аспекти використання інструментів сценарного прогнозування розвитку просторового співробітництва регіонів із залученням апарату економіко-імітаційного моделювання (с. 159-170).

У дисертації дістав подальшого розвитку критеріальний підхід до визначення пріоритетності завдань просторового співробітництва. Авторкою, зокрема, запропоновано ідентифікувати рівень залучення потенціалу регіональних господарських систем за домінантними сферами економічної

діяльності з урахуванням виробничих, технічних, інноваційних та соціальних можливостей кожного регіону (с. 347-358).

Здобувачкою оновлено сценарний підхід до стратегічного планування використання просторового потенціалу, який полягає в обґрунтуванні напрямів просторового розвитку на основі розробленої факторної моделі оцінки наявних можливостей, що дозволяє визначити мінімально необхідний рівень модернізації окремих складових в залежності від реалізації різних сценаріїв (с. 361-375).

У сукупності основні положення та висновки дисертаційного дослідження, отримані Перепелюковою О.В., відзначаються комплексністю і теоретичною обґрунтованістю.

3. Зміст та завершеність дисертації

У дисертації з позиції інноваційно-інвестиційної парадигми регіонального розвитку та комплексного підходу обґрунтовано теоретичні положення, методологічні основи, удосконалено методичні підходи та надано практичні рекомендації щодо потенціалу забезпечення ефективного просторового економічного співробітництва в умовах децентралізації.

У *першому розділі* роботи досліджено теоретичний базис економічного просторового співробітництва. Розглянуто генезис міжрегіонального співробітництва в ретроспекції, який розпочинається від взаємозв'язків прикордонних регіонів, формування вільних економічних зон, поступово включаючи у сферу свого впливу інші регіони цих країн. Авторка акцентує увагу на тому, що транскордонне співробітництво виступає імпульсом активізації просторового співробітництва регіонів та дозволяє сформувати «точки росту», які трансформувалися в інвестиційні, товарні, промислові потоки. Відтак, відбувається формування хабів з визначеними пріоритетами зростання на основі транскордонної торгівлі або іншого виду економічної діяльності. Також у роботі сформовано понятійно-категоріальний апарат наукового дослідження, в межах якого запропоновано авторське визначення

поняття «потенціал ефективного просторового економічного співробітництва регіонів».

Виділено напрями трансформації державної регіональної політики, в межах яких сформульовано їх характерні ознаки щодо впровадження окремих інструментів, створення інституцій, пріоритетів реформ на кожному етапі реалізації державної регіональної політики. На теоретичному рівні визначено основний інструментарій здійснення державної регіональної політики, визначено взаємозв'язок інституціональних секторів економіки за видами економічної діяльності, сформовано основні групи факторів, що впливають на регіональний розвиток в Україні. Обґрунтовано формування тривимірної матриці впливу інструментарію державної регіональної політики на міжрегіональне співробітництво з урахуванням взаємозв'язку інституціональних секторів економіки та видів економічної діяльності з виділенням ключових факторів впливу прямої та опосередкованої дії на її ефективність. Побудовано матрицю формування інструментарію інституційного впливу на просторове співробітництво.

Обґрунтовано, наявність синергетичного ефекту при формуванні ефективного міжрегіонального просторового економічного співробітництва, який обумовлений проявом таких факторів, як характер взаємозв'язків та інструментів активізації інвестиційної привабливості території та стимулювання її фінансових можливостей.

У *другому розділі* дисертаційної роботи здійснено оцінку стану просторового співробітництва в Україні. Доведено, що просторовий розвиток регіонів відбувається у таких основних напрямках: соціальний, економічний, екологічний та інноваційний. Визначено відповідну систему показників та запропоновано типологію регіонів.

З метою моніторингу динаміки диспропорційності регіонального розвитку в роботі адаптовано методіку розрахунку часового відставання окремих регіонів у показниках темпів економічного розвитку порівняно з середньонаціональними тенденціями. Зниження таких диспропорцій

дозволить прискорити темпи економічного розвитку регіонів, підвищити рівень їх конкурентоспроможності, що сприятиме забезпеченню ефективного просторового економічного співробітництва.

Вагомим дестимулюючим фактором економічного розвитку регіонів є наявність міжрегіональних диспропорцій, які виникають внаслідок поляризації економічного простору країни та ефективності діючої стратегії використання ендogenous потенціалу на рівні територіальних громад.

В дисертаційному дослідженні обґрунтовано, що на просторове співробітництво регіонів ряд факторів здійснює вплив різної сили. Їх внесок у результуючу ознаку досліджено на основі побудови імітаційної моделі, реалізація якої заснована на проведенні таких етапів: формування інформаційно-аналітичного забезпечення; обґрунтування відповідних факторів на основі встановлення їх сили впливу на результуючий показник за допомогою визначення коефіцієнтів кореляції; визначення сили впливу кожного фактору на результуючий показник на основі побудови регресійних моделей. Закономірності динаміки показників регіонального розвитку свідчать про наявність залежності між ними показниками, що обумовило необхідність математичної формалізації їх взаємозв'язку.

У *третьому розділі* роботи авторкою розроблено методологічні засади формування потенціалу ефективного просторового економічного співробітництва. Аргументовано, що в основу формування потенціалу забезпечення просторового економічного співробітництва закладено такі наукові підходи: інституціональний, системний, територіальний та поведінковий, комплексне залучення яких дозволяє розширити та збагатити понятійно-категоріальний апарат в межах предметної області.

Авторкою сформульовано теоретико-методологічні положення формування потенціалу забезпечення просторового економічного співробітництва регіонів, в межах якого визначено загальні та специфічні принципи формування потенціалу, детерміновано фактори впливу макроекономічного та інституціонального середовища, а також ендogenous та

екзогенні фактори, виявлено тенденції перебігу процесів децентралізації, встановлено адаптаційну здатність потенціалу до умов конкурентного середовища, а також з'ясовані особливості прояву комплементарності у процесі просторової співпраці.

Наведено обґрунтування програмно-цільовий підходу як стратегічного напрямку розвитку потенціалу регіональної просторової економічної співпраці, який дозволяє інституціоналізувати цілі та створити умови щодо їх реалізації з метою розв'язання завдань суспільного розвитку з урахуванням обмеженості ресурсів.

Запропоновано концепцію формування потенціалу забезпечення просторового економічного співробітництва регіонів. Встановлено, що потенціал розвитку регіональної просторової співпраці представлений в декартовій системі координат через призму ресурсного, відтворювального, територіального та інституціонального підходів з виділенням інноваційної та економічної складових розвитку у відповідній сфері діяльності.

У роботі побудовано кореляційно-регресійні моделі, на основі яких визначено вплив складових потенціалу просторового економічного співробітництва на показники сталого регіонального розвитку. Також запропоновано модернізаційний підхід до оцінки потенціалу просторового економічного співробітництва.

У четвертому розділі дисертації здійснено стратегування розвитку регіонів на засадах цілеорієнтованого підходу до становлення креативної економіки. Обґрунтовано, що до основного інструментарію, за допомогою якого забезпечується просторове економічне співробітництво, відноситься формування програм розвитку, ідентифікація ендогенних та екзогенних факторів впливу, цільове програмування секторального розвитку, які обумовлюють сценарний підхід до забезпечення ефективності регіонального просторово-економічного співробітництва.

Дисертанткою представлено організаційно-економічний механізм потенціалу забезпечення ефективного просторового співробітництва регіонів

та відповідні інструменти сталого просторового розвитку на засадах інклюзивності через реалізацію адаптивних можливостей регіональних суспільних систем. В основу закладено цілеорієнтований підхід до становлення креативної економіки.

Дисертантка підкреслює, що особливості просторового економічного співробітництва регіонів обумовлює необхідність передбачення в процесі побудови прогнозних моделей декількох альтернативних сценаріїв, формування яких відбувається на основі встановлення впливу ключових факторів на забезпечення просторового економічного співробітництва та регіональний розвиток в когнітивних картах.

На основі сценарного моделювання дисертанткою визначено основні напрями розвитку відповідно до програмам стратегічного розвитку держави та які базуються на європейських стандартах розвитку. Окреслено базові методи використання потенціалу регіонів з урахуванням стратегічних пріоритетів державних і регіональних програм та основних завдань просторової смарт-спеціалізації на субнаціональному рівні.

Запропонований інструментарій дозволяє здійснити просторове економічне співробітництво через формування програм просторової співпраці, виділення факторів впливу зовнішнього та внутрішнього середовища, формування цільових програм секторальної спрямованості, які сприятимуть просторовій міжрегіональній та транскордонній співпраці, визначення сценаріїв просторового економічного співробітництва.

Авторкою запропоновано механізм формування потенціалу ефективного просторового економічного співробітництва, який передбачає врахуванням інтересів всіх суб'єктів цього процесу, а саме регіональних органів влади і органів місцевого самоврядування, бізнес-структур та держави.

У н'ятому розділі дисертаційної роботи обґрунтовано, що імітаційна модель реалізації сценаріїв просторового економічного розвитку регіонів містить такі укрупнені сценарні блоки, які включають економічний,

бюджетний, інвестиційний потенціали та потенціал зовнішньоекономічної діяльності регіонів. Доведено, що кожний із зазначених блоків включає як внутрішні регіональні змінні, так і змінні, що відображають вплив зовнішнього середовища.

Обґрунтовано, що в більшості регіонів основа їх економічного розвитку формується за рахунок таких видів економічної діяльності, як промисловість, будівництво, сільське господарство, торгівля, транспорт. У дисертаційному дослідженні використано сценарне моделювання на основі виділення спеціалізації економіки регіону, оскільки це дозволяє врахувати специфічні фактори впливу на результуючий показник.

Дисертанткою здійснено відповідні розрахунки та обґрунтовано вибір сценаріїв регіонального розвитку на основі інноваційно-інвестиційного стимулювання домінуючих видів економічної діяльності, які побудовано за допомогою адаптованої до трьох рівнів регіонального розвитку шкали Харрінгтона. Отримано три сценарії просторового економічного співробітництва регіонів: базовий, оптимістичний, песимістичний.

Розробка прогностичних сценарних моделей здійснена з урахуванням портрету експортної орієнтації, рівня індустріалізації та використання наявного інноваційного потенціалу регіонів-представників відповідних типових груп. В дисертаційному дослідженні підкреслюється, що необхідним при формуванні моделі економічного просторового співробітництва є врахування в регіональних стратегіях засобів активізації використання переваг смарт-спеціалізації та забезпечення взаємодії органів місцевого самоврядування, інститутів громадськості, державних та регіональних органів влади, бізнес-структур, суспільства на засадах сталого розвитку й інклюзивної економіки. Партнерство учасників такої співпраці є невід'ємною умовою просторового економічного співробітництва регіонів, яке, звичайно, відбувається з урахуванням ключових факторів зовнішнього впливу.

Формування потужних центрів модернізації продуктивних сил, а також підвищення ефективності та конкурентоспроможності національної

економіки відбуватиметься у причинно-наслідковому зв'язку із формуванням «точок росту» на основі створення хабів промислового призначення на базі підприємств, науково-дослідних установ та закладів вищої освіти. В роботі підкреслюється, що такий підхід дозволить зосередити обмежені ресурси в регіонах з потенційно високим кадровим та виробничим потенціалом, потребує відповідного фінансування та всебічної державної підтримки.

Дисертаційна робота являє собою цілком завершене наукове дослідження, виконане на необхідному науковому рівні.

4. Значення наукових положень і висновків дисертації для науки та практики, рекомендації щодо їх використання

Теоретичне значення проведеного дослідження полягає у науковому обґрунтуванні та розробці теоретичних, науково-методологічних положень та внесення практичних рекомендацій щодо потенціалу забезпечення просторового економічного співробітництва в умовах децентралізації.

Прикладне значення отриманих результатів полягає в тому, що висновки та пропозиції доведені до рівня конкретних рекомендацій. Це підтверджується документально засвідченими фактами впровадження пропозицій здобувача, зокрема матеріали дисертаційного дослідження впроваджено у діяльність: Міністерства соціальної політики України було використано напрями щодо сприяння європейській інтеграції на основі сприяння соціально-економічному розвитку регіональних систем (довідка № 3110/0/78-20/29 від 19.06.2020 р.); Донецької державної обласної адміністрації Департаменту інформаційної та внутрішньої політики було використано розробки в частині використання напрямів економічного регулювання регіонального розвитку в умовах децентралізації (довідка № 272/0/171-20 від 06.02.2020 р.); Харківської обласної державної адміністрації Департаменту економіки і міжнародних відносин було використано розробки в питаннях когнітивного моделювання напрямів розвитку інвестиційної привабливості регіонів при розробці Стратегій

розвитку різномасштабних економічних систем (довідка № 05-31/293 від 24.08.2020 р.); Харківської районної державної адміністрації Харківської області використано розробки щодо імітаційного моделювання визначення факторів впливу на просторовий економічний розвиток регіонів (довідка № 01-22/159 від 24.01.2020 р.); Виконавчого комітету Чкаловської селищної ради Чугуївського району Харківської області використано організаційне забезпечення просторового економічного співробітництва територій (довідка № 01-01-40/243 від 23.01.2020 р.); Савранської районної державної адміністрації Одеської області було використано комплекс дій і заходів, які пов'язані з узгодженням інтересів окремих суб'єктів учасників процесу просторового співробітництва (довідка № 01-36 /178 від 27.01.2020 р.); Науково-дослідного центру індустріальних проблем розвитку НАН України при розробці методичного забезпечення щодо визначення тенденцій та динаміки розвитку співробітництва в економіці регіонів України (довідка № 03/113.1 від 12.11.2019 р.); Остерської міської ради Козелецького району Чернігівської області використано розробки у сфері інституційного забезпечення розвитку та діяльності громад (довідка № 50/03-08 від 04.02.2020 р.).

Результати дослідження використовуються для підготовки навчальних програм, курсів, методичних розробок для здобувачів вищої освіти у:

- ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний університет імені академіка Юрія Бугая» при викладанні дисциплін «Розвиток продуктивних сил та регіональна економіка», «Планування та розвиток територій», «Територіальне управління в Україні в умовах реформ», «Основи стратегічного планування розвитку держави» для студентів першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів вищої освіти галузі знань 07 «Управління та адміністрування» (довідка № 01/14750-а від 11.11.2019 р.);

- Харківському національному університеті радіоелектроніки при викладанні дисциплін «Управління розвитком потенціалу підприємства», «Моніторинг в економічних дослідженнях», «Управління розвитком» та

«Економічна діагностика» для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 073 Менеджмент освітньої програми «Управління фінансово-економічною безпекою» (довідка № 50.03./27-177 від 24.01.2020 р.).

5. Повнота викладу наукових положень, висновків і рекомендацій в опублікованих працях

Результати наукових досліджень, виконаних О.В. Перепелюкової, повною мірою опубліковані в наукових виданнях. Основні теоретико-методичні та прикладні положення дисертаційної роботи відображені у 50 наукових працях загальним обсягом 40,56 друк. арк., з яких особисто авторці належить 38,08 друк. арк., у тому числі: 1 монографія (одноосібна); 32 публікації у наукових фахових виданнях (з них 21 – у фахових виданнях, внесених до міжнародних наукометричних баз даних; 1 – у виданнях інших держав); 17 опублікованих тез доповідей на міжнародних науково-практичних конференціях.

Дисертацію написано в науковому стилі, її зміст викладено в чіткій логічній послідовності. Автореферат забезпечує ідентичність основних положень, висновків та пропозицій авторки у дисертаційній роботі.

Аналіз публікацій дисертантки дозволяє зробити висновок про повноту викладу та висвітлення матеріалу: опубліковані праці в повній мірі відображають основні положення, результати і наукову новизну дослідження, а апробацію результатів дисертаційної роботи О.В. Перепелюкової слід вважати достатньою.

6. Зауваження до дисертаційної роботи та дискусійні положення

Позитивно оцінюючи рівень обґрунтованості теоретичних положень, розробленості методичних підходів та практичних рекомендацій щодо формування потенціалу забезпечення просторового економічного співробітництва, слід відмітити, що деякі положення є дискусійними, або потребують удосконалення.

1. Авторкою на (стор. 70-73) пропонується розглядати потенціал через виокремлення носія та його потенціалу. Проте робота більше виграла, якби авторкою було більш чітко структуровано що саме відноситься до носія та потенціалу в просторовому економічному співробітництві.

2. На (стор. 91-92) авторкою в роботі визначено, що «до основних чинників, які мають вплив на досягнення синергетичного ефекту в процесі формування міжрегіонального співробітництва можна віднести характер діяльності взаємозв'язків, інструменти стимулювання та фінансова складова...», в роботі було б доцільно більш докладно вказати, які саме взаємозв'язки формуються в процесі міжрегіонального співробітництва.

3. На (стор. 111-113) в роботі наведено аналіз розподілу коштів субвенції на соціально-економічний розвиток окремих територій між регіонами (громад), проте більш докладно необхідно було б проаналізувати джерело власних доходів місцевих бюджетів, з чого вони складаються, які види економічної діяльності їх формують найбільшою мірою.

4. В роботі авторкою на (стор. 161-168) наведено процес імітаційного моделювання визначення впливу факторів зовнішнього та внутрішнього середовища на результуючий показник. Доцільно було б більш наочно відобразити, які саме фактори мають найбільший вплив серед визначених, а також надати відповідні пояснення.

5. На рис. 3.9 «Концепція формування потенціалу забезпечення просторового економічного співробітництва регіонів» наведено, що на просторове співробітництво регіонів позначається «чутливість до впливу

факторів зовнішнього і внутрішнього середовища», потребує уточнення, яким чином враховано чутливість до впливу факторів, через що вона визначається.

6. Недостатня увага приділена поясненню загального алгоритму розрахунку потенціалу просторового економічного співробітництва (рис. 238-240). Для регіонального розвитку та визначення видів потенціалу регіону доцільним є визначення всіх видів потенціалу, які складають наведений алгоритм.

Проте потрібно відзначити, що наведені критичні зауваження та дискусійні положення не применшують високий науковий рівень дисертаційного дослідження та суттєво не впливають на його загальну позитивну оцінку.

7. Відповідність дисертації встановленим вимогам

За своєю структурою, обсягом та оформленням дисертація О.В. Перепелюкової на тему «Потенціал забезпечення ефективного просторового економічного співробітництва в умовах децентралізації» відповідає вимогам пп. 11, 12, 13 та 14 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567 (зі змінами). Зміст опублікованих наукових праць здобувачки та автореферату достатньо повно відображає основні положення дисертації. Автореферат є ідентичним щодо основних положень дисертації. Дисертаційна робота О.В. Перепелюкової на тему «Потенціал забезпечення ефективного просторового економічного співробітництва в умовах децентралізації» є самостійною, завершеною науковою працею, в якій отримані нові, науково-обґрунтовані результати, що в сукупності вирішують важливу науково-прикладну проблему розроблення теоретико-методологічних та прикладних засад формування потенціалу забезпечення ефективного економічного співробітництва регіонів в умовах децентралізації.

Загальний висновок

У цілому дисертаційна робота О.В. Перепелюкової на тему «Потенціал забезпечення ефективного просторового економічного співробітництва в умовах децентралізації» відповідає вимогам до дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук, зокрема пп. 9, 10, 12, 13 та 14 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567 (із змінами, внесеними згідно з Постановами КМУ № 656 від 19.08.2015 р. та № 1159 від 30.12.2015 р.), а її автор, Перепелюкова Олена Василівна, заслуговує на присудження наукового ступеня доктора економічних наук за спеціальністю 08.00.05 – розвиток продуктивних сил і регіональна економіка.

Офіційний опонент:

доктор економічних наук, доцент,
завідувачка кафедри підприємництва і торгівлі
Національного університету
«Чернігівська політехніка»

Н.В. Іванова

Вчений секретар Вченої ради
Національного університету
«Чернігівська політехніка»

I.M. Олійченко